

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

9 mei 2001

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heren Joachim Coens
en Eric Van Rompuy en mevrouw Ingrid van Kessel –**

betreffende de inplanting van GSM-masten

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Jef Van Looy**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Joachim Coens, Gerald Kindermans, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacques Timmermans, Bruno Tobback ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche,

de heer Mark Van der Poorten ;

de heren Louis Bril, Marc Cordeel, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Libreicht, Jan Penris ;

de heren Jacky Maes, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

418 (2000 - 2001)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de indieners	4
II. Algemene bespreking	5
II.1. Eerste bespreking op 7 december 2000	5
II.2. Stand van zaken op 22 februari 2001	8
II.3. Voortzetting van de bespreking op 26 april 2001	10
II.3.1. Toelichting van een beleidsvoorstel door de minister	10
II.3.2. Vragen en opmerkingen van de leden	13
III. Wijziging van de tekst	13
IV. Eindstemming	14
TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE	15

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening besprak het voorstel van resolutie betreffende de inplanting van GSM-masten op 7 december 2000 en 22 februari en 26 april 2001.

I. TOELICHTING DOOR DE INDIENERS

Op 7 december 2000 licht mevrouw *Riet Van Cleuvenbergen* namens de indieners het voorstel van resolutie toe. Volgens mevrouw Van Cleuvenbergen hoeft het geen verbazing te wekken dat er een voorstel van resolutie wordt ingediend over de inplanting van GSM-masten. De bevolking, maar ook diverse parlementsleden, stellen zich hierover vragen. Uit de talrijke actiecomités die in verband met dit probleem worden opgericht, blijkt dat er grote ongerustheid heerst bij de publieke opinie.

De spreker somt vervolgens de voornaamste redenen voor deze ongerustheid op. Ten eerste wordt de bevolking telkens weer voor voldongen feiten geplaatst. De beslissing om een GSM-mast te plaatsen wordt genomen door een schepencollege of, soms tegen de wil van de gemeente in, door een hogere instantie. Ten tweede worden GSM-masten vaak ingeplant op plaatsen die voor de bevolking onlogisch lijken. Met alternatieve voorstellen wordt geen rekening gehouden. Ten derde is er onzekerheid over de mogelijke gevolgen voor de gezondheid. Studies en adviezen hierover spreken elkaar tegen. Inmenging van de opdrachtgevers lijkt vaak de resultaten van dergelijke studies te bepalen.

De vraag wie verantwoordelijk is voor de inplanting van GSM-masten – en voor de eventuele gezondheidsrisico's ervan – is bijzonder ingewikkeld. Het heeft geen zin om de verantwoordelijkheid door te schuiven naar de lokale besturen, want ook verschillende ministers op Vlaams en federaal niveau dragen hiervoor verantwoordelijkheid : de Vlaamse ministers bevoegd voor leefmilieu, gezondheid en ruimtelijke ordening en de federale ministers bevoegd voor telecommunicatie en volksgezondheid.

Vervolgens gaat mevrouw Van Cleuvenbergen in op de motivatie van dit voorstel van resolutie. Ten eerste is onzekerheid troef bij de diverse resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. De Vlaamse Instelling voor Wetenschappelijk Onderzoek (VITO) is gestart met een onderzoek hierover,

maar bevestigt dat wetenschappelijk nog niet bewezen is of de straling van GSM-masten schadelijk dan wel onschadelijk is.

Ten tweede ontbreekt het aan een duidelijke en handhaafbare regelgeving. De diverse betrokken overheden nemen hierover een verschillend standpunt in. De plaatselijke beleidsverantwoordelijken zijn niet verplicht om een milieu-effectrapport (MER) op te stellen of om de bevolking te informeren vooraleer ze een vergunning geven. De beslissing om een GSM-mast te laten plaatsen wordt zelden openbaar gemaakt. Er moeten maatregelen worden genomen die de openbaarheid van dergelijke beslissingen verbeteren.

Ten derde zal het nog een tijd duren vooraleer er normen vastgelegd zijn en geïmplementeerd worden. De spreker verwijst naar een recent akkoord tussen ministers van de federale regering en de gewestregeringen voor het opstellen van normen waaraan GSM-masten moeten voldoen. Ook de Europese Unie (EU) en de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) bereiden hierover aanbevelingen voor. Er worden dus heel wat normen voorbereid, maar de implementatie ervan wordt pas in de periode 2002-2005 vooropgesteld.

Intussen worden steeds meer GSM-masten geplaatst. Indien er nog een operator op de Belgische markt actief zou worden, zal ook deze op zijn beurt masten of antennes bijplaatsen. Vooral instellingen die geld nodig hebben, zullen eerder geneigd zijn om hiervoor toelating te geven : internaten, kinderkribbes, socialewoningmaatschappijen, kerken. Dit alles gebeurt zonder MER. Een milieueffectrapport biedt nochtans de mogelijkheid om te controleren of de locatiebepaling wel voldoende zorgvuldig is gebeurd en dwingt bovendien de openbaarheid van bestuur af, waardoor de burgers meer betrokken worden bij het probleem.

Ten vierde hebben GSM-masten niet alleen gevolgen voor de volksgezondheid, maar ook voor de ruimtelijke ordening. Volgens de meest recente norm is een vergunning nodig indien een mast meer dan 40 meter hoog is. Die norm is echter niet sluitend, want voor antennes die op hoge gebouwen worden geplaatst, waardoor de totale hoogte van gebouw en antenne de 40 meter overschrijdt, geldt deze regel niet.

Het plaatsen van GSM-masten in open ruimte lijkt weinig respectvol voor het milieu, maar soms moet een keuze tussen milieu en gezondheid worden gemaakt. Het lijkt een goede oplossing om masten

langs autosnelwegen en spoorwegen te plaatsen, zoals recent meer en meer gebeurt.

Ten vijfde is er een schrijnend gebrek aan controle. Hoeveel zendmasten zijn er, hoe krachtig zijn ze en waar zijn ze ingeplant ? Een inventaris die op deze vragen antwoord zou moeten geven, ontbreekt. Is er controle op de plaatsing en het gebruikte vermogen van de masten ? Het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie (BIPT) voert regelmatig controles uit op het terrein, maar is deze controle stringent genoeg ? In het onderzoek 'Milieu en Gezondheid', uitgevoerd in opdracht van de toenmalige minister van gezondheid, mevrouw Wivina De-meester, werd gesteld dat bij gezondheidsonderzoeken niet alleen metingen in de omgeving, maar ook bij de mens moeten gebeuren. Nochtans heeft de controle van GSM-masten enkel betrekking op de effecten ervan op de omgeving van de zendmast, en niet op de mensen die er wonen.

Mevrouw Van Cleuvenbergen concludeert dat men, in afwachting van een sluitende wetgeving hierover, wel al een gamma aan aanbevelingen kan formuleren. De normen van de International Radiation Protection Association (IRPA) stellen dat masten op veilige hoogte moeten staan, met weinig mensen in de omgeving. Wanneer aan GSM-masten wordt gewerkt, worden deze eerst uitgeschakeld en worden er talrijke veiligheidsmaatregelen genomen voor het personeel. Het is dan ook logisch dat de mensen die in de onmiddellijke omgeving van zo een mast wonen, zich zorgen maken over hun eigen gezondheid.

De spreker pleit ervoor om uit te gaan van het voorzorgsprincipe, waarbij ze ook verwijst naar de Verklaring van Rio, en voorlopig te stellen dat een GSM-mast zich op minstens 300 meter van bewoond gebied moet bevinden. Deze norm is gebaseerd op deze van de Nederlandse gemeente Haarlemmermeer. Deze gemeente was een pionier voor het uitwerken van concrete normen voor GSM-masten en geldt in Nederland dan ook als voorbeeld, in afwachting van wettelijke normen.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Eerste bespreking op 7 december 2000

De heer *Joachim Coens* verwijst naar zijn vraag om uitleg van 21 juni 2000 over hetzelfde onderwerp (*Hand. VI. Parl. 1999-2000, C194*). Hij wenst van de minister een stand van zaken inzake de vigerende regelgeving op gewestelijk, federaal en Europees

niveau. In welke mate moet de Vlaamse regelgeving, bijvoorbeeld het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en de Vlaamse regelgeving, worden aangepast ? Welke norm hanteert het Waals Gewest ? Welke meet- en controlebevoegdheden zijn er voor de Vlaamse overheid weggelegd, rekening houdend met de rol van het BIPT ? Welke initiatieven zijn er intussen op federaal vlak genomen ? De operatoren klagen erover dat alle Europese landen andere normen hanteren. Denkt België eraan om in het kader van het Belgische EU-voorzitterschap een zekere uniformisering door te voeren ? De EU-aanbeveling 1999/519/EG kan hierbij als leidraad dienen. Daarin wordt gevraagd rekening te houden met de duur van de blootstelling en met de leeftijd en de lichamelijke conditie van de bevolking die rond de mast woont. De huidige normen hebben enkel betrekking op de toegelaten straling, uitgedrukt in volt per meter, zonder rekening te houden met de genoemde parameters.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* verwijst naar de nieuwe norm die in samenspraak tussen de federale overheid en het gewest is opgesteld en strenger is dan de WGO-norm. Op haar vraag of de bestaande GSM-masten aan die nieuwe norm zullen worden aangepast, antwoordt de minister dat alle bestaande GSM-masten reeds aan deze norm voldoen.

Mevrouw Van den Eynde gaat akkoord met de vraag van de indieners om strikte normen op te leggen, maar ze is van oordeel dat de voorgestelde grens van 300 meter problemen kan opleveren in stedelijke gebieden. Men kan er in elk geval op aandringen dat de verschillende operatoren zoveel mogelijk gebruik maken van eenzelfde mast, onder meer omdat de talrijke masten het landschap ontstoren.

De heer *Johan Malcorps* noemt het akkoord tussen de federale overheid en de gewesten een belangrijk politiek feit. De afgesproken norm is gebaseerd op het voorzorgsprincipe. De norm is een compromis, maar is wel strenger dan de WGO-norm, wat door de operatoren niet in dank wordt afgenomen.

De spreker wenst het probleem in de ruimere context van 'electrosmog' te plaatsen. Zendmasten veroorzaken zowel thermische als niet-thermische effecten. Wetenschappers beweren dat onder andere de Wereld Gezondheidsorganisatie onvoldoende rekening houdt met de niet-thermische effecten, wat de onenigheid in wetenschappelijke kringen verklaart. Daarom kan het best rekening worden gehouden met het voorzorgsprincipe.

De Hoge Gezondheidsraad heeft terecht gevraagd om de federale norm niet verder te differentiëren, wat alleen maar bijkomende onrust zou veroorzaken. Bij de bepaling van de norm is de raad uitgegaan van de meest kwetsbare groep. De federale norm bedraagt 20,6 volt per meter en de WGO-norm 41,25 volt per meter.

De federale norm is richtinggevend voor het Vlaams Gewest, dat nu verdere maatregelen moet onderzoeken. De heer Malcorps betwijfelt immers dat de vaststelling dat alle zendmasten voldoen aan de federale norm van die aard is om de bevolking gerust te stellen. Op gewestelijk niveau moet men dus verdere stappen zetten.

Het lijkt de spreker bijvoorbeeld zinvol om GSM-masten zoveel mogelijk in dunbevolkte gebieden te concentreren, maar de bereikbaarheid in stedelijke gebieden mag hierdoor niet in het gedrang komen. Bovendien waarschuwt de spreker voor een proliferatie van het aantal masten als gevolg van de strengere normen. Het heeft geen zin om een aantal grote masten te vervangen door een veelvoud aan kleinere masten.

Daarnaast zou het nuttig zijn om de huidige immis-sienorm aan te vullen met een afstandsnorm, zoals in de resolutie gevraagd wordt. Men kan echter niet voor elke zendmast een MER vragen. Een zendmast is meestal geen hinderlijke inrichting waarvoor een milieuvergunning nodig is. Toch zou het nuttig zijn om in Vlaamse Gewest een aantal normen en een meldingsplicht in te schrijven.

Mevrouw Isabel Vertriest stelt dat dit probleem zowel raakvlakken heeft met milieu en gezondheid als met ruimtelijke ordening. Zij pleit ervoor de plaatsing van masten ook te bekijken vanuit het standpunt van de ruimtelijke ordening. Het is verleidelijk om dit probleem uitsluitend vanuit het standpunt van de volksgezondheid te regelen, maar dan loopt men het risico de regelgeving over ruimtelijke ordening te schenden door bijvoorbeeld GSM-masten in natuurgebieden te plaatsen.

De spreker pleit voor een differentiatie van de afstandsnorm volgens het voltage van de mast : hoe hoger het voltage, hoe groter de afstand. Het is inderdaad niet haalbaar om voor elke mast een milieueffectrapport en/of een milieuvergunning op te leggen. Maar het is wel mogelijk een algemene strategische MER op te stellen, met de bedoeling een afstandsnorm op te leggen in functie van het gebied waarin de mast staat en in functie van zijn voltage. Voor de plaatsing van de masten kan wor-

den uitgegaan van de principes uit het RSV, bijvoorbeeld door een geconcentreerde bundeling.

– *Repliek van minister Vera Dua*

Mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, geeft een eerste repliek in de vergadering van 7 december 2000. De minister onderlijnt dat dit een bijzonder complex probleem is en schetst eerst de maatschappelijke context ervan.

Het probleem van de impact van GSM-masten op de ruimtelijke ordening en de volksgezondheid is ontstaan doordat iedere GSM-gebruiker verwacht altijd en overal zijn toestel te kunnen gebruiken. Bovendien moet niet alleen worden gewezen op de mogelijke gezondheidsrisico's van GSM-masten, maar ook op de volgens sommigen veel ernstiger risico's van GSM-gebruik. Het verschil is dat het iedereen vrij staat al dan niet gebruik te maken van een GSM, maar dat niemand ervoor kiest om vlakbij een GSM-mast te wonen.

De problematiek van niet-ioniserende stralingen blijft overigens niet beperkt tot GSM-masten. Een regelgeving die deze stralingsbron wil aanpakken, zal ook rekening moeten houden met bijvoorbeeld zendmasten voor militaire doeleinden of voor de luchtvaart.

De minister beschouwt dit in eerste instantie als een probleem voor de volksgezondheid. De vraag naar de schadelijkheid van GSM-masten valt vooral onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van gezondheid Mieke Vogels en federaal minister van volksgezondheid Magda Aelvoet. Wat schadelijk is voor plant en dier, is mogelijk ook schadelijk voor de mens, op wie altijd strengere blootstellingsnormen van toepassing moeten zijn.

Op juridisch vlak is in het Vlaamse Gewest enkel minister van ruimtelijke ordening Dirk Van Mechelen bevoegd voor het verlenen of weigeren van vergunningen voor GSM-masten. In afwachting van een federale norm, heeft hij voorlopig geweigerd om nog nieuwe vergunningen toe te kennen.

Op wetenschappelijk vlak bestaan er zeer veel tegenstrijdige standpunten. In Vlaanderen wijst één deskundige op de gevaren die er ook bij zeer lage voltages zouden bestaan. Deze wetenschapper heeft zijn stelling uitgebreid geadviseerd voor de Hoge Gezondheidsraad, die deze norm heeft aanvaard en op zijn beurt de federale minister van volksgezondheid heeft geadviseerd. De internationale studies, onder andere van de WGO, zijn geruststellender. De Wereld Gezondheidsorganisatie

stelt 41,25 volt per meter als maximum. Deze norm houdt ook rekening met het voorzorgsprincipe, wat verklaart waarom andere wetenschappers nog hogere normen hanteren. De WGO raadt af om haar norm eigenhandig te verstrengen, omdat dit de onrust bij de mensen nog zal doen toenemen. Anderen beweren dat de WGO geen rekening houdt met effecten die tot nu toe niet werden onderzocht.

Deze tegenstrijdige standpunten van wetenschappers bemoeilijken de taak van de beleidsverantwoordelijken. In het Waals Gewest werd een norm van 3 volt per meter opgelegd. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd dit ook overwogen, tot bleek dat deze norm daar bijna overal overschreden wordt. De meetwaarden in Vlaanderen schommelen tussen 1 en 5 volt.

Een extra complicatie is dat de metingen uiteenlopen. Het voltage dat een mast uitstraalt, is immers recht evenredig met de intensiteit van het GSM-verkeer op het ogenblik van de meting. Er is ook een verschil naargelang de metingen gebeuren op een gebouw of op straat. Dit bemoeilijkt ook het opleggen van bepaalde afstandsnormen. Site-sharing, het gebruiken van een mast door meerdere operatoren, is interessant vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening, maar doet wel het voltage stijgen. Het zou echter een haalbare oplossing zijn voor België, indien men vasthoudt aan de afgesproken 20,6 volt-norm. Het gaat om een logaritmische waarde : de voorzorgsfactor van de Belgische norm is dan ook vier maal groter dan de WGO-norm van 41,25 volt per meter. België is overigens het enige land dat afwijkt van de WGO-norm.

Van zodra één politiek niveau een beslissing in een bepaalde richting heeft genomen, zijn de andere bijna verplicht te volgen. De minister verdedigt echter de beslissing om zich te baseren op de WGO-norm, mits toepassing van een sterke voorzorgsfactor. Momenteel maken de WGO en de Europese Commissie een zeer grondige studie hierover. Indien daaruit andere normen zouden resulteren, zal België deze overnemen.

De minister is op het eerste zicht geen voorstander van een MER of een milieuvergunning voor GSM-masten. Er is uitgebreid gediscussieerd over de vraag wie verantwoordelijk was voor de pylonen. Volgens een strekking is een pyloon een product. Productnormen behoren tot de federale bevoegdheid, terwijl immissienormen een gewestelijke bevoegdheid zijn. Federaal minister van volksgezondheid Magda Aelvoet, hierin bijgetreden door de Raad van State, verdedigde echter de thesis dat zij bevoegd is voor het opleggen van blootstellings-

normen. Het resultaat is een federale gezondheidsnorm.

Het Vlaamse Gewest is wel bevoegd voor bouwvergunningen, met inbegrip van eventuele afstandsnormen. De minister wenst hieraan geen MER te koppelen, maar overweegt wel een meldingsplicht in het kader van de milieuvergunningen-reglementering. Het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie (BIPT) heeft zich geëngageerd om uitgebreide metingen te doen voor en na het plaatsen van een GSM-mast en om deze gegevens door te geven aan de gewesten. Ook het plaatsen van de masten zal strenger gecontroleerd worden.

Het was initieel de bedoeling van federaal minister Magda Aelvoet om bepalingen over de afstand en een differentiatie naar verschillende bevolkingsgroepen op te nemen in de norm. Experts waren echter geen voorstander van afstandsnormen. Een differentiatie naar bevolkingsgroepen zou de argwaan van de bevolking nog vergroten. De minister pleit er dan ook voor om één enkele norm te hanteren, die uitgaat van de belangen van de zwakste bevolkingsgroep en op de hele bevolking wordt toegepast. Op de opmerking van de heer Coens dat de Europese Commissie voorstander is van een gedifferentieerde norm, antwoordt de minister dat de WGO deze stelling niet bijtrad.

– *Replik van de indieners*

Mevrouw *Riet Van Cleuvenbergen* besluit uit het voorgaande dat in dit dossier blijkbaar niemand het gelijk volledig aan zijn kant heeft. Positief is alvast de federale norm en het voornemen van de minister om eventueel een meldingsplicht in te voeren. Het is belangrijk dat er een signaal komt voor de zwakste bevolkingsgroepen. Maar de vraag is hoe daarmee zal worden omgegaan. Er heerst nu al bijna een psychose over GSM-masten. Volgens mevrouw Van Cleuvenbergen komt dit vooral omdat de beslissingen hierover zelden een openbaar karakter dragen. Het is niet voldoende om de plaatsing te laten afhangen van een bouwvergunning, omdat men ook GSM-antennes kan plaatsen op bestaande gebouwen of constructies. Een eerste vereiste is het inventariseren van alle bestaande GSM-masten en -antennes, zodat het ook voor de operatoren duidelijk wordt in welke gebieden ze kunnen samenwerken met andere operatoren.

Minister *Vera Dua* kondigt overleg aan met de minister van ruimtelijke ordening over dit probleem. Nu de federale norm er is, kan het Vlaams Gewest verdere stappen ondernemen. Het zwakke punt

blijft de onduidelijkheid die hierover heerst in wetenschappelijke kringen. Bij een groot deel van de wetenschappelijke wereld heerst er consensus over de veiligheid die de nieuwe norm biedt. Op de beleidsverantwoordelijken rust nu de taak om ook de bevolking gerust te stellen.

– *Voorlopige conclusie*

De commissie vraagt aan de drie bevoegde Vlaamse ministers – van gezondheid, ruimtelijke ordening en leefmilieu – een standpuntbepaling over mogelijke initiatieven die het Vlaams Gewest, in aanvulling op de federale norm, zou kunnen nemen. Het antwoord van de Vlaamse regering zal gecoördineerd worden door minister van leefmilieu Vera Dua.

II.2. Stand van zaken op 22 februari 2001

– *Stand van zaken : overleg door de administratie*

Minister *Vera Dua* geeft op 22 februari 2001 een stand van zaken. Er is nog geen gecoördineerd standpunt van de Vlaamse regering over de mogelijke maatregelen betreffende de inplanting van GSM-masten. Op het niveau van de administratie wordt nog overleg gepleegd over de wijze waarop dit probleem het best wordt aangepakt.

Uit het voorstel van resolutie en eerdere parlementaire vragen blijkt volgens de administratie van de minister dat er behoefte is aan : openbaarheid van de ingreep (informatie en communicatie aan de bevolking over het plaatsen van de antenne), duidelijkheid over de effect-beoordeling en controle.

Voor wat betreft de effect-beoordeling kan volgens de administratie het volgende worden overwogen : vooraleer een antenne wordt geplaatst (met of zonder mast of bouwvergunning) voert de initiatiefnemer (de operator) via berekening een ruimtelijke studie uit over de impact van de uitgestraalde elektromagnetische golven op de directe omgeving, zoals die eruit ziet of kan worden voorspeld uitgaande van de ruimtelijke plannen en de heersende bouwvoorschriften. Dit maakt het mogelijk om de risicogebieden af te bakenen. Als toetsingsnorm geldt de blootstellingsnorm die federaal wordt overeengekomen of de referentiewaarde van de Europese aanbeveling 1999/519/EG. De resultaten van die studie en de emissiegegevens van de antenne worden aan de overheid meegedeeld. Deze aanpak wordt ook aanbevolen in het rapport van de Hoge Gezondheidsraad.

De grote vraag is echter hoe de regelgeving moet gebeuren. Daarbij staan volgens de minister twee bekommernissen voorop : enerzijds moet de overheid weten op welke plaats welk soort antenne wordt ingeplant en anderzijds moet een ingewikkelde en omslachtige aanvraagprocedure worden vermeden. Volgens de administratie zijn dit de mogelijke pistes :

- de "Telecomcode – Code voor duurzame ruimtelijke inplanting van draadloze telecommunicatie-infrastructuur in Vlaanderen" wordt uitgebreid om de milieuhygiënische aspecten erbij te betrekken. Deze code werd onderschreven door de Vlaamse minister bevoegd voor ruimtelijke ordening, de directeuren-generaal van AROHM (administratie ruimtelijke ordening, huisvesting en monumenten en landschappen), AWV (administratie wegen en verkeer) en AOSO (administratie ondersteunende studies en opdrachten) enerzijds en de telecomoperators anderzijds ;
- de GSM-antennes worden als ingedeelde inrichting in Vlarem opgenomen in klasse 2 met specifieke voorwaarden. Dit heeft het voordeel dat de overheid weet waar de antennes staan en dat er een procedure van openbaarmaking aan gekoppeld is ; het nadeel is evenwel de grote administratieve belasting. De minister laat in dit verband opmerken dat tegen het verlenen van een vergunning voor klasse 2-inrichtingen ook telkens een beroep mogelijk is ;
- de GSM-antennes worden als ingedeelde inrichting in Vlarem in klasse 3 opgenomen (meldingsplicht) met specifieke voorwaarden : de overheid weet waar de antennes staan, maar kan niet echt ingrijpen tenzij via controles achteraf ;
- een hoofdstuk GSM-antennes toevoegen aan de milieuvoorwaarden voor niet-ingedeelde inrichtingen (Vlarem II – deel 6) en dit op basis van de kaderwet van 12 juli 1985 betreffende de bescherming van de mens en van het leefmilieu tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen. Dit maakt het wel mogelijk een immis-sienorm te specificeren maar deze wordt slechts afdwingbaar door controles achteraf. Aan de vraag naar voorafgaande openbaarheid wordt niet tegemoet gekomen.

Wat de controles betreft, kan volgens de administratie worden overwogen om de inplantingsplaatsen van de antennes en hun karakteristieken in te

voeren in een geografisch informatiesysteem (GIS), zodat de overheid en de controlerende instanties inzicht hebben in de ruimtelijke spreiding. Dit invoeren kan door de operatoren gebeuren die op regelmatige tijdstippen coördinaten en brongegevens op elektronische drager ter beschikking van de overheid kunnen stellen. Meetprocedures kunnen door het BIPT worden uitgewerkt zodat overal dezelfde controles worden uitgevoerd. Deze procedures moeten dan zo worden beschreven dat de metingen zelf ook door andere deskundigen kunnen worden uitgevoerd.

Uit het voorbereidend overleg blijkt dat de minister van ruimtelijke ordening geen voorstander is van het opleggen van een bouwvergunning voor GSM-antennes.

– *Opmerkingen van de leden*

Mevrouw *Riet Van Cleuvenbergen* zegt te betreuren dat er nog geen gecördineerd standpunt is van de drie betrokken ministers. Het lid begrijpt uit de stand van zaken dat door de administratie vooral wordt gezocht naar een oplossing vanuit het oogpunt van leefmilieu en ruimtelijke ordening, terwijl ook het aspect gezondheid centraal zou moeten staan, zeker gelet op de band tussen milieu en gezondheid.

Minister *Vera Dua* antwoordt dat in de visie van de administratie wellicht minder aandacht wordt besteed aan het aspect gezondheid omdat op federaal vlak nu een blootstellingsnorm voor GSM-antennes werd aanvaard. De afspraak is dat de drie gewesten zich aan deze norm zouden houden en geen strengere regels zouden opleggen.

Mevrouw *Van Cleuvenbergen* verwijst naar het recente onderzoek "Milieu en gezondheid", dat in opdracht van de Vlaamse regering werd uitgevoerd. Een van de eerste beleidsconclusies was dat veel "in het milieu" wordt gemeten en te weinig "in de mens". Dit is volgens het lid een belangrijke conclusie die ook kan gelden voor de GSM-problematiek.

De minister erkent dat vanuit het oogpunt van de gezondheid nog verder onderzoek naar de gevolgen van de straling van GSM-masten en -toestellen kan gebeuren. Op het niveau van de Wereld Gezondheidsorganisatie wordt nu echter een grootschalig internationaal onderzoek uitgevoerd. De vraag is of het Vlaamse Gewest daar nog iets extra kan aan toevoegen.

Mevrouw *Isabel Vertriest* vraagt om de resultaten van het WGO-onderzoek ter beschikking te stellen van de commissie. Mevrouw *Van Cleuvenbergen* vermeldt dat ook de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) hierover onderzoek verricht.

De heer *Joachim Coens* meent dat de pistes die door de minister worden genoemd al langer bekend zijn en verwijst naar de eerdere vragen om uitleg over de inplanting van GSM-masten (*Hand. VI. Parl. 1999-2000, C194*). In haar antwoord op die vragen heeft de minister op 21 juni 2000 reeds enkele mogelijke pistes aangehaald. De minister heeft toen ook geargumenteed dat nog geen beslissing werd genomen omdat de federale minister van volksgezondheid een werkgroep had opgericht die de gezondheidsrisico's van GSM-masten zou bestuderen. Het leek haar aangewezen te wachten op de resultaten daarvan vooraleer een Vlaams initiatief te nemen. Intussen is er op federaal niveau volgens de heer Coens meer duidelijkheid gecreëerd en wordt het nu tijd dat het Vlaamse gewest klaarheid schept in de aanvraagprocedure. De lokale overheden worden voortdurend geconfronteerd met aanvragen en het verzet van actiegroepen daartegen. Een duidelijke beslissing over de wijze waarop die aanvragen moeten worden beoordeeld, kan dan ook niet lang meer worden uitgesteld.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt aandacht voor de ruimtelijke inplanting van de GSM-masten. Gemeenten met een gunstige ligging, langs autostrades bijvoorbeeld, worden overstelpt met aanvragen. Sommige gemeenten heffen nu reeds een taks op de antennes, ook omdat ze een aantasting van het landschap kunnen betekenen. De vergunningen worden door de administratie Ruimtelijke Ordening gegeven zonder dat de gemeenten daarin worden gekend. Het is ook voor de gemeenten nog altijd niet duidelijk op welke basis de inplanting moet worden beoordeeld. Op welke afstand van woningen mogen ze worden geplaatst? Mag een antenne bovenop een gebouw worden geplaatst?

Uit contacten met het BIPT blijkt volgens mevrouw Van den Eynde dat sporadisch de straling van masten wordt gemeten maar dat er zeker geen sprake is van een grootschalig onderzoek terzake. Ook over de bundeling of concentratie van antennes op bepaalde locaties (site-sharing) en de gevolgen daarvan is er nog geen duidelijkheid. Het lid besluit dat er nood is aan een duidelijke stedenbouwkundige richtlijn over de inplanting.

Mevrouw *Isabel Vertriest* benadrukt dat de communicatie en de openbaarheid rond de inplanting van

zendmasten belangrijk is. Vaak worden omwonenden nu van de ene dag op de andere met de installatie geconfronteerd zonder voorafgaande kennisgeving. Volgens het lid moet er ook meer duidelijkheid komen over de intensiteit en de impact van elektromagnetische golven, onder meer wat de interferentie van stralingsbronnen en de gevolgen van site-sharing betreft. Bij het opleggen van eventuele afstandsnormen zou hierover duidelijkheid moeten zijn. Aan de hand van gegevens over straling en bronnen kunnen dan eventuele risicozones worden afgebakend.

Tot slot pleit mevrouw Vertriest voor enige consequentie op het vlak van het beleid inzake stedenbouwkundige vergunningen. Indien voor windmolens inplantingsregels worden opgesteld, kan het oprichten van GSM-masten niet volledig vrij worden gelaten.

Ook de heer *Jef Van Looy* stelt vast dat recent bouwvergunningen voor GSM-masten werden afgeleverd door AROHM, boven de hoofden van de gemeenten heen.

Het lid verwijst verder naar de verschillende pistes die de minister heeft uiteengezet. Indien zou worden geopteerd voor een indeling in klasse 3 wordt het plaatsen van een antenne meldingsplichtig. De vraag is hoe de bevolking dan zal worden geïnformeerd. Voor klasse 3 inrichtingen is immers niet in een openbaar onderzoek voorzien. Indien de administratie Ruimtelijke Ordening de bouwvergunning aflevert en de antennes voor de milieuvergunning enkel meldingsplichtig zijn, gebeurt alles zonder dat de lokale gemeenschap wordt gekend. Welke mogelijkheden hebben de omwonenden nog om bezwaar aan te tekenen ?

De heer *Jacques Timmermans* laat opmerken dat een voorlopige regeling werd getroffen voor het afleveren van tijdelijke vergunningen voor GSM-antennes langs gewestwegen. Dit gebeurde om een blokkering van alle aanvraagdossiers te vermijden. Deze tijdelijke vergunningen moeten nog worden geregulariseerd. Andere inplantingen en constructies met "vaste voet" maken het voorwerp uit van een beslissing door het schepencollege, na een openbaar onderzoek, in de vorm van het aanplakken van een bericht en het aanschrijven van de aanpalende eigenaars. Voor het bijplaatsen van een antenne op een bestaand gebouw is het soms wel onduidelijk of een stedenbouwkundige vergunning vereist is. Het lid stelt wel vast dat vele schepencolleges gemakkelijksheidshalve een vergunning wei-

geren omdat de buurtbewoners bezwaren uiten, ook als de argumentatie van de actiegroep onredelijk is.

II.3. Voortzetting van de bespreking op 26 april 2001

II.3.1. Toelichting van een beleidsvoorstel door de minister

In de vergadering van 26 april 2001 licht mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, de nota aan de Vlaamse regering over het voorstel van resolutie toe. De nota werd mede-ondertekend door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media. In de nota wordt vooreerst aandacht besteed aan de internationale en nationale normen, waarna een beleidsvoorstel wordt geformuleerd.

– Normen internationaal

De meest gehanteerde internationale norm voor blootstelling aan elektromagnetische velden van radiofrequentiestraling is deze van de ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation) van de Wereld Gezondheidsorganisatie. De waarden opgenomen in deze norm zijn gebaseerd op het vermijden van waarneembare, schadelijke thermische effecten en houden geen rekening met niet-thermische, biologische effecten. Uitgaande van een toelaatbare stijging van de lichaamstemperatuur van 1°C, wordt via een veiligheidsfactor van 10 een toelaatbare blootstelling voor arbeiders bekomen. Met nog een bijkomende factor van 5 – dus in totaal een veiligheidsfactor van 50 – wordt tot een veilige blootstelling voor de algemene bevolking gekomen : bij 900 MHz : elektrische veldsterkte = 41,25 V/m, vermogensdichtheid = 4,5 W/m².

De Raad van de Europese Unie heeft in haar Aanbeveling 1999/519/EG van 12 juli 1999 betreffende de beperking van blootstelling van de bevolking aan elektromagnetische golven van 0 Hz – 300 GHz deze norm overgenomen voor wat betreft de bescherming van de algemene bevolking. De Europese aanbeveling gaat er evenwel van uit dat onder andere “storingen met pacemakers kunnen optreden bij niveaus onder de aanbevolen referentieniveaus” en dat voorzorgen moeten worden genomen via “de wetgeving op de elektromagnetische compatibiliteit en de medische hulpmiddelen”.

Op Europees niveau loopt ondertussen een wetenschappelijke studie en tegen juli 2001 wordt een advies verwacht. Onder het Belgisch voorzitterschap wordt op 15 november 2001 een vergadering van de Raad Volksgezondheid gewijd aan deze materie. Er zijn plannen voor een Europese informatiecampagne rond GSM-straling.

– *Normen nationaal*

De federale Hoge Gezondheidsraad heeft in 1999 een rapport gepubliceerd waarin aanbevelingen worden gedaan voor het veilig gebruik van GSM-toestellen enerzijds en voor de plaatsing van antennes in de basisstations anderzijds. Deze aanbevelingen komen in grote lijnen hierop neer dat bij een bouwaanvraag voor antennes van meer dan 50 W een eenvoudige studie zou moeten worden uitgevoerd in verband met de uitgestraalde elektromagnetische velden en dat een aantal technische gegevens over de antenne zouden moeten worden gevoegd bij de bouwaanvraag, zodat de risicogebieden kunnen worden bepaald. Als norm wordt gerefereerd aan de waarden van de Europese aanbeveling (zie hoger).

In de loop van het jaar 2000 werden door het kabinet van de federale minister van volksgezondheid, mevrouw Magda Aelvoet, regels voorbereid betreffende zendmasten voor elektromagnetische golven. Dit heeft geleid tot het ontwerp van koninklijk besluit houdend de normering van zendmasten voor elektromagnetische golven tussen 10 MHz en 10 GHz, waarvan de tekst is goedgekeurd op de ministerraad van 22 december 2000 en nu voor advies bij de Raad van State ligt. Hierin is het akkoord verwerkt dat op 4 december 2000 is gesloten tussen enkele federale ministers en de gewestministers bevoegd voor leefmilieu en voor ruimtelijke ordening. Die verklaarden zich akkoord met de invoering van een blootstellingsnorm voor radiofrequentie-antennes (ingeplant voor GSM maar ook voor Astrid, een radio- en datacommunicatienetwerk dat in de eerste plaats bedoeld is voor hulp- en veiligheidsdiensten, en voor militaire radarinstallaties, enzovoort) die een viermaal hogere voorzorgsfactor biedt in vergelijking met de norm van de WGO (bij 900 MHz : elektrische veldsterkte = 20,6 V/m). Dit betekent dus een voorzorgsfactor van 200 ten aanzien van de mogelijke thermische effecten (zie hoger). Bovendien moet bij elk project van inplanting van een RF-installatie de bevolking terdege op voorhand worden geïnformeerd. Deze procedure wordt uitgevoerd door het BIPT (Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie), metingen ex ante en a posteriori inbegrepen, en dit ten laste van de operatoren.

De Hoge Gezondheidsraad heeft op 11 oktober 2000 advies uitgebracht over het voorstel dat aan dit koninklijk besluit voorafging. De raad stelt daarin dat nog lagere blootstellingswaarden zouden moeten worden gehanteerd (bij 900 MHz : elektrische veldsterkte = 3 V/m, vermogensdichtheid = 0,024 W/m²). Als redenen voor deze standpuntwijziging worden aangehaald :

- de uitvoering van het voorzorgsprincipe ;
- de beschrijving van biologische effecten boven deze waarden, weliswaar niet steeds bevestigd of naar menselijke gezondheid gerelateerd ;
- 3 V/m is een Europese norm voor elektromagnetische compatibiliteit ;
- 3 V/m geeft technische voordelen met betrekking tot metingen en controle ;
- metingen hebben uitgewezen dat deze waarden haalbaar zijn, misschien niet voor UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) of Astrid ;
- dergelijke strenge norm vangt onzekerheden op voor blootstelling van genetisch gevoelige en zwakke individuen, onder meer kinderen en foetussen.
- *Voorstel van resolutie en beleidsvoorstel*

Uit het voorstel van resolutie en eerdere parlementaire en andere vragen blijkt volgens minister Vera Dua dat er vooral behoefte is aan : openbaarheid van de ingreep (informatie bij het plaatsen van de antenne), effect-beoordeling en controle.

Het beleidsvoorstel wordt verder uitgewerkt aan de hand van het algemeen informatierecht, de milieumaatregelen en de maatregelen ruimtelijke ordening, de controle te velde en een Vlaams registratiesysteem.

– *Algemeen informatierecht*

Het recht op voorafgaandelijke informatie voor omwonenden wordt onderschreven. Dit zal worden onderzocht in het kader van de inpassing in Vlaam (cfr. infra), zoals bijvoorbeeld het inschrijven van een informatieplicht voor de operatoren ten aanzien van omwonenden in een bepaalde straal rond een zendantenne.

Een systeem van informatieverstrekking zal worden uitgewerkt, waarbij ook de informatieplicht die

aan het BIPT is opgedragen via het federaal koninklijk besluit zal worden geïntegreerd.

Ook in het kader van het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zijn sommige stedenbouwkundige vergunningsaanvragen onderworpen aan een openbaar onderzoek. Dit echter verplicht stellen voor alle aanvragen is niet opportuun daar de vergunningsaanvraag enkel vanuit de ruimtelijke aspecten zal beoordeeld worden en niet vanuit de gezondheidsaspecten.

– *Milieumaatregelen*

In het akkoord tussen de federale overheid en de gewesten wordt in afwachting van de resultaten van verdere lopende onderzoeken de blootstellingsnorm voorlopig vastgesteld (bij 900 MHz : elektrische veldsterkte = 20,6 V/m). Via de afbakening van een veiligheidszone wordt overmatige blootstelling voorkomen. Bij de informatieverstrekking zal dit aspect eveneens worden meegenomen.

Naar milieuregelgeving worden GSM- en andere zendmasten in Vlaem opgenomen als ingedeelde inrichting. Momenteel is nog in onderzoek of dit het best gebeurt onder de meldingsplicht (klasse 3) dan wel de vergunningsplicht (klasse 2). Een algemene indeling in klasse 2 biedt meer mogelijkheden naar inspraak van de bevolking, want maakt een voorafgaand openbaar onderzoek verplicht. Maar gezien het grote aantal aanvragen zal dit de gemeentelijke administratie aanzienlijk belasten. Mogelijk ligt een oplossing in een regeling waarbij niet alle zendantennes worden ingedeeld, of waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen meldingsplicht en vergunningsplicht naargelang de nabijheid van woningen, scholen, ziekenhuizen, enzovoort.

Ten tweede zal ook een actualisatie gebeuren van de “Telecomcode – Code voor duurzame ruimtelijke inplanting van draadloze telecommunicatie-infrastructuur in Vlaanderen”, onderschreven door de Vlaamse minister van ruimtelijke ordening, de directeurs-generaal van AROHM, AWV en AOSO enerzijds en de telecomoperatoren anderzijds (cfr. supra). Deze code kan worden uitgebreid om de milieuhygiënische en informatieaspecten erbij te betrekken.

– *Maatregelen ruimtelijke ordening*

GSM-masten en andere zendantennes verbieden op minder dan 300 meter van woningen is volgens de minister niet de aangewezen oplossing. Hier-

door worden ze als het ware in de open ruimte geduwd, open ruimte die volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen moet worden gevrijwaard. Daarenboven is deze regel niet haalbaar in een stedelijke omgeving zonder een aanzienlijke verhoging van het uitzendvermogen, wat dan weer een negatief effect heeft op de blootstelling. Bovendien zenden GSM-antennes meestal hun straling uit naar de horizon en vormen ze dus geen bedreiging voor de (lager gelegen) woningen in de onmiddellijke buurt, onder de mast. Wanneer zich echter in een de onmiddellijke omgeving op grotere hoogte gelegen appartementen en/of terrassen bevinden, kan de stralenbundel van een zendantenne op deze plaatsen eventueel verhoogde immissieniveaus veroorzaken.

De volgende maatregelen worden volgens de minister thans onderzocht en/of voorbereid :

- een stedenbouwkundige verordening (niet-bindend) als bijlage bij de Telecomcode ;
- het verplicht bijvoegen van het advies van het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie (BIPT) voor de volledigheid van het bouwdoosier ;
- het verplicht opleggen van een voorwaarde in elke stedenbouwkundige vergunning, dat moet voldaan worden, ook in de toekomst, aan de federale stralingsnorm.
- *Controle te velde en een Vlaams registratiesysteem*

Volgens de wet van 2 januari 2001 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen moet een databank van antennesites door het BIPT worden gecreëerd die alle relevante informatie zal bevatten om de evaluatie van sites te vergemakkelijken met het oog op het gedeeld gebruik. Aanvragen en plannen voor nieuwe sites moeten op de geëigende wijze in deze databank worden opgenomen.

Wat de controle betreft, kan worden overwogen om de inplantingsplaatsen van de antennes en hun karakteristieken in te voeren in een geografisch informatiesysteem (GIS), zodat de overheid en de controlerende instanties inzicht hebben in de ruimtelijke spreiding. Dit invoeren kan door de operatoren gebeuren door op regelmatige tijdstippen coördinaten en brongegevens op elektronische drager ter beschikking te stellen van de overheid. Ook hier zal gecoördineerd worden met de taken die reeds aan het BIPT zijn toegewezen.

Meetprocedures kunnen door het BIPT uitgewerkt worden zodat overal dezelfde controles worden uitgevoerd. Gezien het bestaan van zowel een controlemechanisme op het federale niveau als van een toezicht op het Vlaamse niveau (Vlarem) is een maximale afstemming tussen respectievelijk het BIPT en de toezichthoudende overheid op Vlaams niveau noodzakelijk.

II.3.2. Vragen en opmerkingen van de leden

Op vraag van de heer *Erik Matthijs* verduidelijkt de minister dat vele GSM-antennes wel beantwoorden aan de norm van 3 V per meter, de blootstellingswaarde die door de Hoge Gezondheidsraad wordt voorgesteld. Het is echter niet duidelijk of deze norm ook voor UMTS-antennes kan worden gehaald. De blootstellingsnorm waarover op federaal niveau een akkoord werd bereikt, bedraagt 20,6 V/m. Deze norm ligt dus tussen het voorstel van de Hoge Gezondheidsraad (3 V/m) en de norm van de WGO (41,25 V/m).

Wat de informatieverstrekking en een eventueel openbaar onderzoek bij de plaatsing van een antenne betreft, meent de heer *Matthijs* dat een onderscheid moet worden gemaakt naargelang de locatie. In een woonzone is informatieverstrekking absoluut noodzakelijk. Het lid gaat daarom akkoord met het voorstel een meldingsplicht in te voeren. In bepaalde gevallen kan een klasse-2-vergunning met een openbaar onderzoek verantwoord zijn.

Het lid merkt verder op dat het BIPT consequent metingen uitvoert en dat door het bekendmaken van de resultaten de onrust bij de omwonenden na de plaatsing van een antenne vaak langzaam verdwijnt. Er blijven bij sommige omwonenden klachten over het geluid dat de antennes voortbrengen, een subjectieve maar daarom niet minder hardnekkige vorm van hinder.

Tot slot stelt de heer *Erik Matthijs* dat de plaatsing van GSM-masten in kernen met een dichte bewoning en in de nabijheid van scholen zoveel mogelijk moet worden vermeden. Indien er toch antennes worden ingeplant, moeten zoveel mogelijk voorzorgsmaatregelen worden genomen en moet er op maximale wijze informatie worden verstrekt aan de bevolking.

III. Wijziging van de tekst

Een amendement voorgesteld door mevrouw *Isabel Vertriest*, de heren *Jacques Devolder* en *Jacques Timmermans*, mevrouw *Riet Van Cleuvenbergen* en de heren *Erik Matthijs* en *Patrick Lachaert* (*Parl. St.* VI. Parl. 2000-2001, Nr. 418/2) strekt ertoe de laatste streep, met de vragen aan de Vlaamse regering, te vervangen.

In de bij amendement voorgestelde tekst wordt aan de Vlaamse regering gevraagd :

- 1° bij de plaatsing van zendmasten de verplichting op te leggen, om de omwonenden afdoende te informeren vanuit gezondheidsoogpunt in verband met de reikwijdte van de uitgestraalde elektromagnetische velden, in het verlengde van de algemene informatieplicht bij federaal koninklijk besluit opgelegd aan het BIPT ;
- 2° er op toe te zien dat systematisch wordt nagegaan welke plaatsingsalternatieven er bestaan om de zendmast in te planten ;
- 3° GSM- en andere zendantennes die worden ingeplant op minder dan 300 meter van scholen of ziekenhuizen te behandelen als milieuvergunningplichtig klasse 2 waardoor ook een voorafgaand openbaar onderzoek verplicht wordt, de andere zendantennes enkel als meldingsplichtig (klasse 3) in te delen ;
- 4° voor alle GSM- of zendmasten het naleven van de federale stralingsnorm als voorwaarde te stellen in de stedenbouwkundige vergunning ;
- 5° de databank van antennesites zoals die verplicht wordt opgemaakt door het BIPT met alle inplantingsplaatsen en antennes en hun karakteristieken in te voeren in het GIS-systeem, zodat de Vlaamse overheid voortdurend inzicht heeft in de ruimtelijke spreiding van de zendmasten ;
- 6° een maximale coördinatie tot stand te brengen tussen de controlemetingen opgedragen aan het BIPT en de controlefunctie van de toezichthoudende overheid op Vlaams niveau ;
- 7° het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen in verband met de gezondheidseffecten van GSM- en andere zendmasten uit te breiden en af te stemmen op de Europese en internationale onderzoeksinspanningen terzake.

– *Informatie vanuit gezondheidsoogpunt*

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen benadrukt dat bij de verplichting om de omwonenden afdoende te informeren, opgenomen in 1°, vooral informatie vanuit gezondheidsoogpunt moet worden versprekt. De tekst van het amendement werd in die zin aangepast. De omwonenden zijn immers vooral ongerust over de gezondheidseffecten.

Minister Vera Dua sluit zich daarbij aan. Het informeren van de omwonenden over gezondheidseffecten kan echter niet aan de operatoren worden overgelaten maar is eerder een taak voor de (lokale) overheid. De Europese Commissie wil in het najaar hierover een grootschalige sensibiliseringscampagne starten.

– *Controle*

Mevrouw Van Cleuvenbergen benadrukt verder dat controle erg belangrijk is. Het volstaat niet metingen te verrichten bij de plaatsing : de controle moet ook achteraf gebeuren en het stralingsniveau van de antennes moet goed worden opgevolgd.

Volgens de heer Jacques Timmermans is de tekst van 6° betreffende de controle duidelijk wat het toezicht betreft. Er wordt expliciet verwezen naar de controlefunctie van de toezichthoudende overheid op Vlaams niveau.

Minister Dua laat opmerken dat het niet haalbaar lijkt de gewestelijke Milieu-inspectie nu te gaan belasten met intensieve controles van de GSM-masten. Op federaal niveau wordt een blootstellingsnorm voorgesteld en wordt het BIPT gelast met het uitvoeren van metingen. De minister denkt aan de mogelijkheid om een protocol te sluiten tussen het BIPT en de gewestelijke milieudiensten.

– *Bestaande antennes – GIS-systeem*

In de databank van antennesites moeten volgens mevrouw Van Cleuvenbergen ook de bestaande antennes worden opgenomen. In de oorspronkelijke tekst van het voorstel van resolutie werd gevraagd een Vlaamse databank op te richten waarin alle zendmasten in kaart worden gebracht.

Mevrouw Isabel Vertriest en de heer Jacques Timmermans bevestigen dat 5° zo moet worden begrepen dat ook de bestaande antennes in de gegevensbank worden opgenomen. Om die reden wordt in de bij amendement voorgestelde tekst ook verwezen naar een koppeling met het GIS-systeem, waardoor de Vlaamse overheid voortdurend in-

zicht heeft in de ruimtelijke spreiding van de zendmasten.

De heer Jacques Devolder verwijst naar de werkzaamheden van de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid. Het opnemen in een GIS-systeem maakt in de toekomst ook de koppeling met andere databanken mogelijk, bijvoorbeeld met de gegevens van de eerstelijnsgezondheidszorg waar de eventuele klachten het eerst tot uiting zullen komen.

– *Plaatsingsalternatieven*

De heer André Moreau merkt op dat in 2° van plaatsingsalternatieven wordt gesproken. Is de minister op de hoogte van zendmasten die werden verplaatst onder druk van de omwonenden en actiegroepen ?

De minister antwoordt dat er geen wettelijke basis bestaat voor de gewestelijke overheid om de verplaatsing van GSM-antennes op te leggen. De besprekingen van de laatste maanden hebben tot doel een regeling uit te werken om problemen te voorkomen en voldoende informatie te verstrekken aan de omwonenden. De overheid zou een grotere impact krijgen op de inplantingsplaats.

Mevrouw Isabel Vertriest voegt hieraan toe dat door de ontwikkeling van een GIS-databank ook sneller zal blijken waar problemen kunnen worden verwacht, bijvoorbeeld omdat er in de omgeving al enkele masten werden ingeplant. De bij amendement voorgestelde tekst bevat ook de verplichting om de bevolking voldoende te informeren.

Het amendement wordt aangenomen met 14 stemmen.

IV. Eindstemming

Het gewijzigde voorstel van resolutie wordt aangenomen met 14 stemmen.

De verslaggever,

Jef VAN LOOY

De voorzitter,

Jacques TIMMERMANS

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat

- 1° er tot nu toe, ook niet bij wetenschappers, eensgezindheid bestaat over de mogelijke schadelijke gevolgen voor de gezondheid van omwonenden bij de inplanting van GSM-zendmasten ;
- 2° in alle wetenschappelijk onderzoek wel verbanden gelegd worden tussen langdurige blootstelling aan GSM-mastenstraling en hoofdpijn, koorts, verhoging hersentumoren, enzoverder ;
- 3° tijdens de internationale conferentie in Salzburg (juli 2000) over de effecten van GSM-zendmasten een resolutie aanvaard werd om hiervoor normen op te leggen ten einde de volksgezondheid niet in gevaar te brengen ;
- 4° bij arbeiders die in de nabijheid van GSM-masten moeten werken specifieke voorschriften gelden ;
- 5° GSM-masten nu vaak in een stadscentrum, op een appartementsblok of school neergezet worden ;
- 6° er tot op heden geen openbaar onderzoek noch een milieuvergunning noodzakelijk is voor alle masten ;
- 7° het de taak is van de overheid om ervoor te zorgen dat producten en diensten geen schade kunnen toebrengen aan de veiligheid en gezondheid van de consument ;
- 8° de Vlaamse regering integrale kwaliteitszorg als basisbegrip invoert ;
- 9° de Vlaamse overheid het aanmoedigen van ethisch ondernemen wil stimuleren ;
- 10° burgers geen verhaal hebben tegen alle geplaatste en alle nog te plaatsen masten ;
- 11° de onrust bij omwonenden groot is, daar zij vaak laattijdig vernemen dat er in hun buurt een GSM-mast geplaatst is of zal worden ;

12° zowel de minister bevoegd voor Leefmilieu als de minister bevoegd voor Volksgezondheid verklaarden dat er dringend een reglementering moet komen ;

13° de huidige wetgeving de plaatsing alleen vanuit het oogpunt van de ruimtelijke ordening bekijkt ;

14° het op grond van het voorzorgsprincipe aangewezen is maatregelen te nemen met betrekking tot de inplanting van GSM-masten ;

– vraagt de Vlaamse regering

- 1° bij de plaatsing van zendmasten de verplichting op te leggen, om de omwonenden afdoende te informeren vanuit gezondheidsoogpunt in verband met de reikwijdte van de uitgestraalde elektromagnetische velden, in het verlengde van de algemene informatieplicht bij federaal koninklijk besluit opgelegd aan het BIPT ;
- 2° er op toe te zien dat systematisch wordt nagegaan welke plaatsingsalternatieven er bestaan om de zendmast in te planten ;
- 3° GSM- en andere zendantennes die worden ingeplant op minder dan 300 meter van scholen of ziekenhuizen te behandelen als milieuvergunningplichtig klasse 2 waardoor ook een voorafgaand openbaar onderzoek verplicht wordt, de andere zendantennes enkel als meldingsplichtig (klasse 3) in te delen ;
- 4° voor alle GSM- of zendmasten het naleven van de federale stralingsnorm als voorwaarde te stellen in de stedenbouwkundige vergunning ;
- 5° de databank van antennesites zoals die verplicht wordt opgemaakt door het BIPT met alle inplantingsplaatsen van antennes en hun karakteristieken in te voeren in het GIS-systeem, zodat de Vlaamse overheid voortdurend inzicht heeft in de ruimtelijke spreiding van de zendmasten ;
- 6° een maximale coördinatie tot stand te brengen tussen de controlemetingen opgedragen aan het BIPT en de controlefunctie van de toezichthoudende overheid op Vlaams niveau ;
- 7° het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen in verband met de gezondheidseffecten van GSM- en andere zendmasten uit te breiden en af te stemmen op de Europese en internationale onderzoeksinspanningen terzake.